

Katsaus akateemiseen kasvatustieteelliseen ammattikorkeakoulututkimukseen

---

Kari Salo

Yliopettaja

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

kari.salo@seamk.fi

Mervi Friman

Tutkija, projektipäällikkö, KT

Hämeen ammattikorkeakoulu

mervi.friman@hamk.fi

Tiivistelmä

Katsauksessa tiivistetään ammattikorkeakouluihin kohdistuneiden 33 kasvatustieteen väitöskirjatutkimustulosten pohjalta näkymä ammattikorkeakouluja koskevan kasvatustieteellisen tutkimuksen nykytilasta Suomessa. Kymmenen vuotta täyttävä ammattikorkeakoulujärjestelmä on yhä dynaamisesti kehittyvä järjestelmä. Tutkimuksissa olivat edustettuna kaikki kasvatustieteen perinteiset teemat kuten oppiminen, opetus ja opettajuus. Muina yleisinä teemoina tutkimuksissa esiintyi-

vät ammattikorkeakoulujen järjestelmäreformi ja uudet organisaatiot sekä niiden rooli ja tehtävät koulutusjärjestelmän ja innovaatiojärjestelmän osina. Kokonaisuudessaan ammattikorkeakoulututkimuksesta piiryy esiin omaa profiiliaan etsivä koulutusinstituutio ja sen koulutusorganisaatioiden tärkeimmät sidosryhmät sekä toimijoiden tahto selkeyttää omaa, uutta toimintakenttäänsä. Rivien välistä ovat luettavissa myös oikeutuksen ja itseyttä hakeminen keskellä suurta työmäärää. Akateemisina ammattikorkeakouluväitöskirjatutkimuksina tarkastellut tutkimukset olivat korostuneesti kvalitatiivisia menetelmiltään ja ne suuntautuivat kaikki kotimaan markkinoille. Yhtä lu-

kuun ottamatta yksinomaan suomenkielisinä monografiaväitöksinä ne poikkeavat esitysmuodoltaan kansainvälisten ja tieteellisten artikkelien esittämisen trendistä.

Johdanto

O pistojärjestelmän pohjalta rakentunut ammattikorkeakoulu ja suomalainen korkeakoulutuksen duaalimalli ovat koskettaneet ammatillisen koulutuksen kenttää monin tavoin. Kurtakon ja Mutkan (1996) mukaan ammattikorkeakoulu-uudistuksen argumentaatio myötäili tuon ajan poliittisia, työmarkkinoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän pyrkimyksiä:

- ylioppilassuma ja ammatillisen koulutuksen vetovoimattomuus
- koulutusjärjestelmämme yhteismitattomuus erityisesti EU-maiden kanssa
- eurooppalaisille työmarkkinoille kelpoisten ammattilaisten tarpeen kasvu
- kansallisen kilpailuaseman parantaminen
- korkeakoulututkintojen kalleus yliopistossa
- yliopistojen tehottomuus kouluttajina
- korkeakoulun tuoman vetovoiman lisääntyminen ammattikorkeakoulun sijaintipaikkakunnilla
- oppilaitosten ja opettajien statuksen nousu.

Korkeakoulutuksen duaalimallin ylitäminen on yksittäisten tutkijoiden näkökulmasta katsoen yksinkertaista ja luontevaa. Kiinnostuksen suuntaaminen omaan työhön oman tieteenalan tutkimuksen lähtökohdista on osoittautunut kiinnostavaksi työnsisällöksi niin yksilöille kuin ammattikorkeakoulujen työorganisaatioilekin. Ammattikorkeakouluja koskevaa tutkimusta tekivät 1990-luvun alkupuolella

liopistotutkijat, mutta vuosikymmenen lopulta lähtien ammattikorkeakoulujen omien toimijoiden osuus julkaisutoiminnassa lisääntyi.

Kasvatustieteen tutkimusyhteisöt Suomessa

A mmattikorkeakoulutukseen kohdentuva tutkimus on hakenut paikkaansa kasvatustieteiden tieteenalan sisällä. Väitöskirjoja on tehty niin yleisen kasvatustieteen alueella esim. Helsingin yliopistoon kuin Tampereen yliopistoon ammattikasvatuksen tieteenalalle ja Jyväskylän yliopiston aikuiskasvatuksen tieteenalalle. Kansainvälisessä kontekstissa korkeakoulututkimuksen viitekehystenä on higher education -tutkimus, joka on voimakkaasti keskittynyt tiedekorkeakoulutukseen (mm. IMHE, EAIR). Omaa paikkaa ovat ammattikorkeakoulutuksen tutkijat hakeneet myös tutkimuksen toimijakentässä, jossa toimii seuroja ja muita tutkijayhteisöjä. Seuraavassa on lueteltu seurät ja niiden tavoitteet.

Suomen kasvatustieteellisen seuran tarkoituksena on edistää kasvatustieteellistä tutkimusta ja lisätä siihen kohdistuvaa harrastusta (<http://www.kasvatus.net/index.html>). Korkeakoulututkimuksen seuran tavoitteena on sitä vastoin edistää korkeakouluihin kohdistuvaa laaja-alaista ja monitieteistä tutkimusta sekä parantaa alan tutkijoiden, hallintoihmisten ja muiden korkeakoulujen ja korkeakoulutuksen kehittämisestä kiinnostuneiden tahojen yhteydenpitoa. Seuran tavoitteena on koota Suomeen laaja ja monitieteinen korkeakouluihin kohdistuva tutkimus- ja kehittämistyö yhteiseen toimintaan ja keskustelufoorumi (<http://ktl.jyu.fi/ktl/cherif/>).

Pedaforum -verkoston tavoitteena on ylläpitää valtakunnallista yliopistopedagogiikan yhteistyö- ja asiantuntijaverkostoa, tutkimuspohjaisen opetuksen kehittäminen ja pedagogisen asiantuntijuuden jakaminen sekä yhteistyön lisääminen yliopistojen, yksiköiden, tutkijaopettajien ja opiskelijoiden kesken (https://tammi.oulu.fi/pls/pedaforum/pedaforum.pf_idea).

Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura (ATS) on alan tutkijoiden ja käytännön koulutustyötä tekevien valtakunnallinen järjestö. Seura ylläpitää ja kehittää aikuiskasvatuksen alueella tehtävästä tutkimus- ja kehittämistyöstä kiinnostuneiden verkostoa. ATS on alan tutkijoille ja opiskelijoille sekä käytännön koulutustyötä tekeville tarkoitettu järjestö (<http://www.helsinki.fi/jari/ats/>).

Lisäksi on Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU, joka määrittelee tehtävänsä seuraavasti: OTTU ry on v. 1992 perustettu tieteellinen seura, joka toimii ammattikasvatuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneiden asiantuntijoiden ammatillisen kasvun ja tiedonvälityksen kanavana sekä heidän keskustelujensa ja pohdintojensa foorumina. OTTU määrittelee tavoitteikseen seuraavat: edistää ammatillista koulutusta ja tutkimusta, edistää yhteydenpitoa ammatillisen koulutuksen tutkijoiden kesken, luoda yhteyksiä koulutuksen, hallinnon, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan jäsenten välille, perehdyttää jäsenistöään tutkimusten tuloksiin ja saavutuksiin, edistää jäsentensä ammatillista kasvua sekä edistää kansainvälistymistä (<http://www.ottu.fi>).

Vaikka yhteisöjä oli olemassa, tunsivat ammattikorkeakoulutuksen tutkijat tarvetta oman tutkijayhteisön luomiseen. Vuodesta 2002 on toiminut Ammattikor-

keakoulujen kehittäjäverkoston, KeVer-verkosto. Sen, tavoitteena on tukea ja vahvistaa ammattikorkeakoulua koskevaa tutkimusta, edistää tutkijoiden ja toimijoiden keskeistä vuorovaikutusta sekä käynnistää yhteisiä tutkimus- ja kehittämishankkeita. KeVerin muodostavat tutkimuksen tekijät ja siitä kiinnostuneet toimijat. Tutkijat edustavat eri tieteenaloja ja yhteisöjä, ja toimijat ovat ammattikorkeakoulujen ja työelämän tutkimusorientoituneita kehittäjiä (www.kever.hamk.fi).

Katsauksen tehtävä

Tässä katsauksessa tarkastelemme ammattikorkeakoulujärjestelmään kohdentuneita kasvatustieteiden alalle tehtyjä väitöskirjoja vuosilta 1997 - 2004. Olemme rajanneet tässä katsauksessa tarkastelun kasvatustieteen väitöskirjatutkimuksiin, vaikka ammattikorkeakoulutukseen kohdentuvaa tutkimusta tehdään myös muilla tieteenaloilla. Tämän katsauksen ulkopuolelle jääneisiin väitöskirjoihin (mm. hoito- ja hallintotieteet) on tarkoitus tehdä katsaus myöhemmin. Kiinnostuksemme kohdistui seuraaviin asioihin: tutkija ja tämän sukupuoli, tutkimuksen julkaisuvuosi, yliopisto, tutkimuksen kohdejoukko, kohteina olleiden ammattikorkeakoulujen lukumäärä ja toimialat, tutkimusmenetelmät ja tutkitut ilmiöt.

Mielenkiintomme asiaan motivoituu kolmea eri tietä. Ensinnäkin kokonaisnäkyminen kasvatustieteen yliopistoyksiköiden hallinnoimasta korkeimman tason akateemisesta väitöskirjatutkimuksesta kiinnostaa sekä kasvatustieteellisesti että tiedepoliittisesti orientoituneita tutkijoita ja hallintovirkamiehiä. Toiseksi kasvatustieteen jäsentämisestä ammattikorkeakoulujen toiminnasta tulee esiin eräänlainen kokonaisnäkyminen luotettavalla ja kattavuu-

den arvioinnin mahdollistavalla tavalla. Tutkimusten kokonaisuuden tarkastelu tuo esiin mm. millaisia tutkimusaineistoja ja -menetelmiä tutkimuksissa on käytetty sekä miten eri ammattikorkeakoulun koulutusalat ovat edustettuina tutkimuksissa. Lisäksi katsauksellisuus tuo esiin toivoaksemme ns. tutkimuksellisia aukkoja ja korosteita, jotka tukevat sekä kasvatustieteellistä että muutakin ammattikorkeakoulukskeistä tutkimusta jatkossa.

Ammattikorkeakoulutuksesta tehdyt kasvatustieteiden alan väitöskirjat

Väitöskirjalista on muodostettu käyttäen elektronista tiedonhankintaa (Linda). Hakukomentona oli ensimmäisessä vaiheessa diss* (dissertation thesis ym.) ja ammattikorkeakoulu*. Haun tuloksena tuli luonnollisesti myös muita kuin kasvatustieteen alalla tehtyjä väitöskirjoja. Tämän jälkeen poimitiin

tiin joukosta kasvatustieteen alan väitöskirjat.

Lista täydentyi jatkossa, kun tutustuttiin saadun luettelon väitöskirjojen lähdeluetteloihin. Kartoitus lähetettiin kommentoitavaksi Kever-verkoston jäsenistölle, jolloin tietoomme tuli lisää yksi väitöskirja. Lisäksi kolmelta väitöskirjan tekijältä kysyttiin, katsoivatko he tutkimuksensa kuuluvan joukkoon vai oliko tutkittava ilmiö ensisijaisesti muu kuin ammattikorkeakoulu. Laaditun tutkimusaineiston tavoitteena on ollut muodostaa kokonaisuotanta ajanjaksolta.

Kasvatustieteen väitöskirjoista koostuva aineistoluettelo etenee vuosittain ja vuoden sisällä järjestys on sukunimen mukainen aakkosjärjestys (taulukko 1). Asiasanat on poimitu sellaisenaan kirjastojen tietokannoista.

Taulukko 1. Tutkimusaineisto.

Tutkija/ sp/yliopisto	koulutus- ala	aineiston- tuottajat	aineiston keruu	aineiston käsittely	tutkimuksen avainsanat
1997					
Honkonen, R., M, Tay	tekniikka-liikenne	opiskelijat 222	kyselyt, haastattelut	kvalitatiivinen	identiteetti, elämäkerrat, diskurssianalyysi, insinöörikoetus, opiskelijat, ammatillinen sosiaalisaatio, ammattikorkeakoulu, keskeyttäminen
Kolehmainen, S. , M, Tay	useita	opettajat	asiakirjat kyselyt (64), haastattelut (30)	triangulaatio	ammattikorkeakoulureformi, koulutusmuutos, koulun kehittäminen, innovaatio, innovaatioiden diffuusio, innovaatioilmapiiri, innovaatiotoiminnan edellytykset, implementointi
Mäkelä, V. , M, TaY	useita	opettajat, opiskelijat, esimiehet	kyselyt (112 opettajaa, 334 opiskelijaa), opettajien ja es- miesten haas- tattelut (103)	triangulaatio, pääasiassa kvantitatiivinen	opettajat, ammattikorkeakoulu, jatkokoulu, täydennyskoulutus, opettajankoulu, koulutuksen tuloksellisuus, ammattikorkeakoulun opettajien lisäkoetus, ammatillinen uusiutuminen, opettajan valmiudet, opiskelijan opiskelukokemukset
1999					
Könnilä, P. , N, Tay	sosiaali-terveys	opiskelijat, valmistuneet, opettajat, har- joittelunohjaajat	haastattelut (82), kyselyt (206)	kvalitatiivinen	sote-alan ammattikorkeakoulu, sote-alan työ, sote-alan ammatillisuus, työelämäyhteydet, muutosten hallinta, muutosorientaatio, työyhteisön kehittäminen

Tutkija/ sp/yliopisto	koulutus- ala	aineiston- tuottajat	aineiston keruu	aineiston käsittely	tutkimuksen avainsanat
Lambert, P. , N, HY	opettajan- koulutus	opettajaopiskeli- jat, sote-alan opiskelijat, työelämän edustajat	kuvanauhat haastattelut, oppimistehtävät	kvalitatiivinen	opettajankoulutus, rajanylitys, transfer, innovatiivinen oppiminen
Oksanen, J. , M, Tay	poliisit	hallinnon ja suun- nittelun avain- henkilöt	asiakirjat, haastattelut	kvalitatiivinen	poliisi, poliisiammattikorkeakoulu. profes- sio. professionalisaatio. päällystökoulu- tus
2000					
Airola, A. , N, Joy	hallinto-kauppa (BBA)	opiskelijat (157)	lomakkeet, suulliset testit	triangulaatio	foreign language learning, English for specific purposes, English oral profi- ciency, testing oral skills. learning strate- gies, BBA studies
Kotila, H. , M, HY	sosiaali-terveys	opiskelijat (10)	haastattelut	kvalitatiivinen	opetussuunnitelma, ammattikorkeakoulu, opetussuunnitelma-arviointi, opiskelijat- ammattikorkeakoulut
Mäki, M. , N, Tay	kaikki alat	opetus- henkilöstö (140)	haastattelut, kysely	triangulaatio	arviointi, ammattikorkeakoulut, itsearviointi, laatu, laatu järjestelmät, laatu työ, ilma- piiri
Raudaskoski, L. , N, JY	8 ammattikor- keakoulua	ammattikorkea- koulujen johto	asiakirjat (toimilupahake- mukset)	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulut, koulutuspolitiikka, kasvatusfilosofia, arvot, korkeakoulupeda- gogiikka, postmoderni, sisällönanalyysi
2001					
Salminen, H. , N, HY	ammattikorkea- kouluinstituutio	hallinnon ja suun- nittelun avain- henkilöt	asiakirjat, haastattelut	kvalitatiivinen	koulutus-uudistukset, ammattikorkeakou- lut, koulutussuunnittelu, koulutuspolitiikka, koulutusjärjestelmät-uudistukset, opetus- hallinto-päätöksenteko
Sirkka, K. A. , M, TuY	sosiaali-terveys	aikuisopiskelijat	kysely (30 su- malaista, 79 unkarilaista)	kvalitatiivinen	aikuiskoulutus, sairaanhoitajatutkinto, it- seohjautuvuus, ammatillinen kasvu, koulu- tustarpeet, oppimisympäristö, sairaanhoi- tajan ammatti, monimuoto-opetus
Vesala, P. , N, LY	hallinto-kauppa	opiskelijat, opet- tajat, toimek- siantajayritykset	vapaat tekstit lomakkeet, keskustelut	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulu, koulutus, postmo- derni, oppivuus, oppiva organisaatio, or- ganisaatio-oppiminen, toimintatutkimus, liiketalous-opetus-ammattikorkeakoulut, kehittäminen
Vesterinen, P. , N, JY	sosiaali-terveys	opiskelijat 12 (tark.)	case-study	kvalitatiivinen	projektioppiminen, kvalitikaatiovaatimuk- set, työelämätaidot, ammattikorkeakoulu- pedagogiikka, ohjaus, projektioppiminen, fenomenografia
2002					
Antikainen, P., M, Tay	ammattikorkea- kouluinstituutio	hallinnon toimijat	asiakirjat	triangulaatio	valta, prosessitodellisuuden tulkinta ja muutoksen hallinta, riippuvuus, vaihtosu- hde, nollasummapeli, positiivisummekon- flikt, vuorovaikutus power with, power over, valta energiana (mahdollistamisena) ja antienergiana (hankaloittavana)
Koistinen, P. , N, HY	sosiaali-terveys	opiskelijat, opettajat	päiväkirjat, ko- kouskeskustelut	kvalitatiivinen	kokemus, koulutus, kulttuuri, ohjattu har- joittelu, sosiaali- ja terveysala

Tutkija/ sp/yliopisto	koulutus- ala	aineiston- tuottajat	aineiston keruu	aineiston käsitely	tutkimuksen avainsanat
Lerkkanen, J., M, JY	useita	opiskelijat	mittaukset	kvantitatiivi- nen	ammattikorkeakoulu, opiskelijat, amma- tinvalinta, uranvalinta, urasuunnittelu
Penttinen, M. , N, Joy	hallinto-kauppa (BBA)	opiskelijat (suo- malaiset ja ulko- maalaiset), opet- tajat, yritysten edustajat	testit, kyselyt, haastattelut	triangulaatio	kielenkäyttötilanteet, yritysten kielitar- peet, viestijäkuva, suullinen kielitaito, luke- miseen ja kirjoittamiseen liittyvät taidot, kansainvälistyminen, kielitiede, viestintä, opetus, koulutus
Toikka, M. , N, Tay	useita	osastonjohtajat, palveluyksiköi- den päälliköt, rehtorit, johto-ryhmä	haastattelut, asiakirjat	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulu, arviointi, strategiat, korkeakouluhallinto, strateginen johtami- nen, oppiminen
Uosukainen, L. , N, Joy	sosiaali-terveys	opiskelijat, opet- tajat, asiantunti- jat	haastattelut, kyselyt	kvalitatiivinen	terveyden edistäminen, hyvän elämän edistäminen, terveydenhoitajakoulutus, kehittämistutkimus, Delfi-menetelmä, 6x3x5-menetelmä, käsitekarttateknikka
Vesterinen, M.-L. , N, JY	hallinto-kauppa	opiskelijat 36 opettajat 20 työpaikkaohjaa- jat 36	haastattelut, kyselyt	kvalitatiivinen	ammatit, ammattikorkeakoulu, asiantunti- juus, harjoittelu, työssäoppiminen
2003					
Havukainen, P. , N, HY	sosiaali-terveys	opiskelijat 18	esseevastaukset	kvalitatiivinen	terveydenhuoltoala, terveydenhuoltohenki- löstö, hoitotyö, koulutus, oppiminen, am- mattikorkeakoulu, essee
Herranen, J., N, Joy	sosiaali-terveys, kauppa-hallinto, tekniikka-liikenne	opettajat 15 opiskelijat 140	haastattelut, asiakirjatekstit	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulu, opettajat, opiskeli- jat, diskurssi, organisaatio, muutos
Kilpiläinen, S., M, LY	sosiaali-terveys	opiskelijat 142	tekstit	kvalitatiivinen	opetus ja ohjaus, tutkimuksellisen ja am- matillisen toiminnan luonne, terveyden- huoltoala, tutkimus, ohjaus, opinto-ohjaus, koulutus, professiot, terveystieteet
Nikander, L. , N, Tay	useita	koulutusohjelma- johtajat ja esimiehet 74	tekstit	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulu, asiantuntijaorgani- saatiot, johtajuus, työyhteisöt, johtami- nen, johtajat, esimiehet
Rissanen, R. , N, Tay	hallinto-kauppa	opiskelijat, työelämän edustajat 19	haastattelut	kvalitatiivinen	opinnäytteet, ammattikorkeakoulu, tra- denomit, ammattitaito, työelämä. yhteis- työ, fenomenografia, opinnäytteet-ammatt- korkeakoulu, työelämä-kehittäminen- opinnäyttee, oppimisprosessi, tutkimus- ja kehittämistoiminta, asiantuntijuus, opin- näytetyö-työelämälähtöisyys, tutkiva työ- ote
Vuorimaa, V. , M, JY	tekniikka-liikenne	opiskelijat 47	oppimis- päiväkirjat	kvalitatiivinen	verkko-opetus, verkko-opiskelu, taitojen oppiminen, ongelmakeskeinen opiskelu, tietotekniikka, tietokonetaidot, ongelman- ratkaisutaidot, informaatiolukutaito, osaa- minen, opiskeluympäristö,

Tutkija/ sp./yliopisto	koulutus- ala	aineiston- tuottajat	aineiston keruu	aineiston käsitteily	tutkimuksen avainsanat
2004					
Auvinen, P. , M, Joy	useita	opettajat (16), hallinto (10), työelämän edustajat (7)	haastattelut	kvalitatiivinen	ammattikorkeakoulu, opettajan osaamis- vaatimukset, ammatillinen opettajankoulu- tus, korkeakoulutus, organisaatiouudistus
Friman, M. , N, JY	tekniikka-liikenne, kulttuuri, luonnon- vara	opiskelijat	haastattelut, tekstit	kvalitatiivinen	ammattietiikka, etiikka, asiantuntijuus, opetus, ammattikorkeakoulu, opiskelijat, ammattikorkeakoulu-asiantuntijat, am- mattikorkeakoulu-ammattietiikka, ammat- tikorkeakoulu-asiantuntijuus
Kaaresvirta, P. , N, Oy	sosiaali-terveys	opiskelijat 13	haastattelut & oppimispäiväkir- jat	kvalitatiivinen	oppiminen, itseohjautuvuus, ammatillinen kehitys, opiskelijat, ammattikorkeakoulu, työelämä, työssäoppiminen, sosiaaliala, terveydenhuoltoala, opiskelijat-kokemuk- set-työssäoppiminen, itseohjautuvuus-op- piminen-kokemukset, ammattikorkeakou- lu-opiskelijat-työssäoppiminen, fenome- nologinen tutkimus
Luukkainen, O. , M, Tay	opettajan- koulutus	asiantuntijat, sidosryhmät, opettajat, opet- tajankouluttajat, asiakirjat	haastattelut, kyselyt	kvalitatiivinen	opettajuus, opettajat, opettajankoulutus, tulevaisuus, koulutustarve, professiot, tulevaisuudentutkimus
Ora-Hyytiäi- nen, E. , N, Tay	sosiaali-terveys	opiskelijat 171	kirjoitelmat	kvalitatiivinen	sairaanhoitajaksi kehittyminen, amatillinen kasvu, ammattikorkeakoulutuksen kehittäminen, sairaanhoitajat-opiskelijat, ammattikorkea- koulu-opiskelijat, opiskelijat, sairaanhoita- jat, ammattikorkeakoulun ammatillinen kehitys, ohjaus, ammatti-identiteetti
Tiilikkala, L. , N, JY	opettajan- koulutus	opettajat ja hallinto- virkamiehet 27	haastattelut	kvalitatiivinen	ammattikasvatus, ammattikoulutus, opettajat, tutorointi, tutorit

Väitöskirjojen paikantuminen ja ajoittuminen

Eniten väitöskirjoja eli kaksitoista kappaletta, on tehty Tampereen yliopistoon. Tampereen yliopiston yhteydessä toimii Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus ja siellä on ainoa tämän alan professuuri. Jyväskylän yliopistoon on tehty seitsemän väitöskirjaa, joista osa yleisen kasvatustieteen ja osa aikuiskasvatuksen tieteenaloille. Helsinkiin ja Joensuuhun on kumpaiseenkin tehty viisi väitöskirjaa, Lappiin kaksi ja Ouluun sekä Turkuun yksi väitöskirja (taulukko 2, s.78).

Kasvatustieteellisen ammattikorkeakoulututkimuksen tutkijoista 21 on naisia ja 12 miehiä. Verrannossa vuoden 2004 ammattikorkeakoulujen opettajien sukupuolijakaumaan tutkijoissa naisten osuus korostuu: tutkijoista naisia on 64 % ja opettajista 56 % vuoden 2004 tilastoihin perustuen (Amkota -tietokanta, 2005).

Kohdentuminen eri koulutusaloille

Sosiaali- ja terveysalalla on tehty selkeästi eniten tutkimusta (10), kun kookonaan syrjään omana tutkimuskohteenaan ovat jääneet humanistinen ja ope-

Taulukko 2. Väitöskirjatutkimusten paikantuminen ja ajoittuminen.

	Tampere	Helsinki	Oulu	Joensuu	Jyväskylä	Lappi	Turku	Yht.
1997	3							3
1998								-
1999	2	1						3
2000	1	1		1	1			4
2001		1			1	1	1	4
2002	2	1		2	2			7
2003	2	1		1	1	1		6
2004	2		1	1	2			6
Yht.	12	5	1	5	7	2	1	33

tusala, luonnonvara-ala sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousala. Viiden tutkimuksen kohteena oli hallinnon ja kaupan ala ja kahden tutkimuksessa keskityttiin tekniikan ja liikenteen alalle. Kymmenessä tutkimuksessa oli mukana useampia koulutusaloja. Koulutuslaluokituksen ulkopuolelle jää yksi poliisikoulutusta käsittelevä tutkimus ja kolme opettajankoulutusta koskevaa tutkimusta. Muut tutkimukset ovat keskittyneet joko insitituu-tiotasolle tai opettajuuteen.

Tutkimusaineistot

Tutkimusaineistot olivat kauttaaltaan tutkijan itsensä hankkimia. Yleisellä tasolla aineistojen kokojen voidaan todeta olevan tieteellisesti päteviä suhteessa käytettyihin menetelmiin. Tutkimusraporteissa aineistojen kuvaukset olivat kokonaisuudessaan esitetty opinäytteilte tyypilliseen ja ansiokkaaseen tapaan.

Yhteensä 21 tutkimuksessa eli selvästi useimmin tutkimusaineistot olivat peräisin opiskelijoilta. Tavallisimmin informantteina toimivat tavalliset tutkinto-opiskelijat. Opiskelijoihin kohdistuneista

tutkimuksista kahdessa oli huomio kohdentunut ulkomaalaisiin opiskelijoihin. Tutkimuksellista huomiota olivat saaneet myös valmistuneet opiskelijat ja aikuisopiskelijat. Lisäksi aineistoissa oli hyödynnetty opettajien (12 tutkimusta) ja ammattikorkeakoulun hallinnon asiantuntijoiden ja esimiesten (10 tutkimusta) näkemyksiä ammattikorkeakouluilmioista. Ammattikorkeakoulun sidosryhmien (10 tutkimusta) osuus informanteista oli melko suuri. Muiden henkilöiden ryhmä koostui asiantuntijoista ja avainhenkilöistä, kuten yritysten ja johtoryhmien edustajista sekä harjoittelunohjaajista. Tampereen (8/12) ja Joensuun (3/5) yliopistoissa tehdyissä tutkimuksissa hallinnollisten toimijoiden osuus informantteina oli korostunut.

Tekstuaalisia lähteitä erilaisten asiakirjojen muodossa oli käytetty varsinaisena tutkimusaineistona yhteensä kahdeksassa tutkimuksessa, joista viisi oli toteutettu Tampereen yliopistossa. Osittain kiinnostus asiakirjoihin selittyy ammattikorkeakoulu järjestelmän syntyvaiheeseen, josta muodostui toimilupahakemuksia ja arviointidokumentteja kätevästi tutkijoiden saataville.

Tutkimusmenetelmät

Kokonaisuudessaan kasvatustieteen väitöskirjatutkimusten aineistojen tutkimus- ja analysointimenetelmiä tarkasteltiin kvalitatiivinen, kvantitatiivinen ja triangulaatio jaottelun pohjalta. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien osuus oli huomattavan korostunut (25/33). Triangulaatiota hyödynnettiin yhteensä kuudessa tutkimuksessa ja vain yksi tutkimuksista oli menetelmällisesti puhtaasti kvantitatiivinen.

Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien osalta selvästi yleisimmin tutkijat olivat tehneet haastatteluja (20). Lisäksi kvalitatiivisissa tutkimuksissa oli hyödynnetty oppimispäiväkirjoja, kirjoitelmia, kyselyjä, tekstejä ja kuvanauhoja. Kvantitatiiviset tutkimukset olivat oppimista ja opinto-ohjausta tutkivia mittauksia. Yhden menetelmän tutkimuksia oli 14 kappaletta, joten suurimmassa osassa tutkimuksia oli hyödynnetty useampia tutkimusmenetelmiä. Kahta erilaista tutkimusmenetelmää oli hyödynnetty yhteensä 14 tutkimuksessa ja kolmea menetelmää 4 tutkimuksessa. Triangulaatioiden erilaisista kombinaa-

tioista yleisimmin oli hyödynnetty haastattelujen ja kyselyjen sekä haastattelujen ja tekstianalyysien yhdistämistä.

Tutkittujen ilmiöiden kasvatustieteellinen ja ammattikorkeakoulutuksellinen osuvuus

Kokonaisuudessaan tutkitut ilmiöt jakaantuivat melko laajalle kasvatustieteen spektrille hyödyntäen soveltavan tieteenalan rajoja (taulukko 3). Kolmen yleisimmän ryhmän määrälliset erot olivat hyvin pienet. Kasvatustieteen perusilmiöiden eli koulutuksen (11 tutkimusta) ja oppimisen (9 tutkimusta) tutkimuksen volyymeiden väliin sijoittui itse ammattikorkeakoulujärjestelmään kohdentunut tutkimus (10 tutkimusta). Ammattikorkeakoulun opettajuuden tutkimus erottautui selvästi olemassa olevana, mutta lukumääräisesti vähäisempänä tutkimussuuntauksena.

Kasvatustieteen tutkimusten kohteena olevien ilmiöiden suhde ammattikorkeakoulujen tehtäviin on kiinnostavaa esimerkiksi siksi, että lakiteksti painottaa selkeästi tutkimus- ja kehittämistoiminnan

Taulukko 3. Tutkittujen ilmiöiden kasvatustieteellinen osuvuus.

Ammattikorkeakoulutus ja opetus (sosiaali- ja terveysala, ohjaus, lisäkoulutus, toimintaperusta, monimuotokoulutus, opetussuunnitelma, kansainvälisyys)	11
Oppiminen, kokemukset ja opiskelu (terveysala, työelämänprojektit, harjoittelujaksot, opetussuunnitelma, innovatiivisuus, yhteistyö, kasvu, englanti, opinnäytetyö, oppivuus, osaaminen, projektioppiminen)	9
Ammattikorkeakoulu (reformi, aluekehittäminen, diskursiivinen tila, opiskelijan elämän osana, innovaatiot, laatu, johtajuus, poliisi, strategia, korkeakoulupolitiikka)	10
Opettaminen ja opettajuus (etiikka, muutokset)	3

osalta niiden korkeakouluopetusta palvelevaa funktiota (Ammattikorkeakoululaki 351/2003, Ammattikorkeakoulujen tehtävät 4 §). Toisaalta ammattikorkeakoulun T&K -toiminnan tulee olla myös työelämää ja aluekehitystä tukevaa sekä alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa. Lain kirjainten ja sanojen semanttiset erot palvelevan, tukevan ja huomiointamattoman osalta jätetään tässä kuitenkin huomiotta ja seuraavassa tutkimuksia tarkastellaan korkeakouluopetusta koostusti opetuksen ja oppimisen sekä opettajuuden otsakkeiden alla.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän synnyn myötä opetuksen laatua tuli ensinnäkin parantaa. Tämä käy esiin tutkimus huomion kiinnittämisestä yhä koulutusjärjestelmän vetovoimaisuuteen, tutkintojen rakenteeseen ja laskennallisuuteen sekä järjestelmän laatuun ja tehokkuuteen liittyen. Kaikki väitöskirjat sisälsivät ammattikorkeakoulun opetuksen kehittämisen tavoitteita joko suoranaisesti tai välillisesti, esimerkiksi oppimisen tutkimisen kautta. Eräs tyypillinen piirre tällaisista yhteisöllisistä lähestymistavoista oli koko ammattikorkeakoululle tai sen jollekin koulutusajalle tai ihmisryhmälle identiteettiä etsivät ja vahvistavat tutkimukset. Koko koulutusinstituution tarkasteluja kasvatussosiologian näkökulmasta ei aineisto kuitenkaan sisältänyt lainkaan.

Havaittavissa olevia korkeakouluopetuksen pedagogisia muutoksia ovat olleet mm. lähiopetuksen väheneminen ja opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja verkkooppimisen lisääntyminen (Kotila 2003). Samat tekijät kuin ammatillisissa käytännöissä olivat löydettävissä trendeinä korkeakouluopetuksesta myös tieteellisen tutkimuksen osalta. Vaikka opiskelijat olivat usein tutkimusten kohdehenkilöitä, ei oppimiseen ammattikorkeakouluissa tutki-

muksissa osoitettu yleisellä tasolla juuriin kiinnostusta. Sitä vastoin tutkimuksen orientoituvat näiltä olisin ammattikorkeakoulujen erityispiirteistä käsin eli työssäoppimisen, opinnäytetöiden ja ammatillisuuden kautta.

Käytännössä opettajat ovat tehneet ammattikorkeakouluissa suurimman työn sen kehittämiseksi nykyiseen muotoon. Mutta miten toisenlaista ammattikorkeakoulun opettajuus sitten on aikaisempaan opisto-opettajuuteen verrattuna tai tiedekorkeakoulujen opettajuuteen verrattuna? Opettajuuden kannalta ammattikorkeakoulu-uudistus osui muillakin koulutustasoilla ilmenneeseen ns. uuden opettajuuden aikalaisilmioon, joka voidaan yksinkertaistaa opettajan roolin laajenemiseen. Ammattikorkeakouluopetuksen laadun kohottaminen edellytti opiskelua ja kehittämistyötä erityisesti sen opettajilta. Etenkin ammattikorkeakouluprojektin alussa ”teoriaa ja käytäntöä” ja ”tiivis työelämäyhteistyö” lupaukset ja hokemat kohdentuivat realisoitavaksi juuri opettajien toimesta. Uutta sisältöä opettajan työhön on ollut ammattikorkeakouluissa tarjolla sekä työn sisäisillä että ulkoisilla rajapinnoilla.

Tutkimusten kohdentuminen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoimintoihin sekä alueelliseen vaikuttavuuteen

Ammattikorkeakoulujen omaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa on ”pihtisynnytetty” niin poliittisesti, hallinnollisesti kuin käytännöllisestikin. Ensimmäisen ammattikorkeakoululain kahdeksannen luvun erinäisissä säännöksissä todetaan: ”Ammattikorkeakoulu voi sille määrätyn koulutustehtävän rajoissa harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa ja työelämää tukevaa tutkimus-

ja kehitystyötä.” (Laki ammattikorkeakouluopinnoista 255/1995, Tutkimus- ja kehitystyö 25§). Tämä aiheutti aikanaan laajan vastarinnan akateemisen tutkimuksen instituutioissa, mutta yritysveltoiset tutkimusorganisaatiot eivät kantaa asiaan juuri ottaneet. Järjestysluvultaan toisessa ammattikorkeakoulu laissa (2003) tutkimus- ja kehittämistoiminta on jo suurempi osa ammattikorkeakoulun yhteiskunnallista tehtävää (ks. edellä). Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoimintaa luonnehtii integroivat tavoitteet, sillä niiden soveltavan tutkimus- ja kehitystyön tulee palvella niin ammattikorkeakouluopetusta kuin työelämää kuin aluekehitystäkin huomioiden alueen elinkeinorakenteen. Kasvatustieteen näkökulmasta laki on erityisen mielenkiintoinen, sillä soveltavan tutkimus- ja kehitystyön harjoittamisen eräänä lähtökohdista on itse ammattikorkeakouluopetus.

Useat katsauksen kohteena olleista väitöskirjatutkimuksista ovat oletettavasti tulleet perustelluiksi niiden tekijöiden osalta ammattikorkeakouluopetusta palvelevana sekä työelämää ja aluekehitystä tukevana ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavana soveltavana tutkimus- ja kehitystyönä (vrt. Ammattikorkeakoulu laki 2003). Ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittymisen ja kehittämisen kasvatustieteellinen tutkimus on kiinnostunut uuden koulutusjärjestelmän kehitysprosessista ja sen lähtökohdista sekä vaikutuksista hyvin erilaisiin yksittäisiin seikkoihin. Sekä ammattikorkeakoulutuksen että opiskelun ja oppimisen tutkimus haajaantuivat hyvin moniin suuntiin ja sisälisivät keskenään päällekkäisiä elementtejä. Pedagogisen yhteisön tutkimuksissa sitä vastoin korostui mm. johtamisen näkökulma.

Opettajuutta ammattikorkeakoulu-kontekstissa on tutkittu erittäin vähän akateemisen kasvatustieteen korkeimmalla tasolla. Toisaalta Auvisen (2004) aineisto sisälsi myös opettajan työn muutoksien tutkimusta painopisteen ollessa kuitenkin ammattikorkeakoulu-uudistuksessa. Luukkaisen (2004) ja Tiilikalan (2004) väitöskirjat eivät keskity opettajuuteen ammattikorkeakoulussa, vaikka mainintoja ammattikorkeakouluopettajuudesta niistä molemmista löytyykin.

Kasvatustieteellisessä akateemisessa ammattikorkeakoulututkimuksessa suora alueellisen vaikuttavuuden näkökulma puuttuu täysin, joka on täysin ymmärrettävää, sillä alueellinen vaikuttavuus ei ole kasvatustieteen tehtävä. Välillisesti erilaiset alueellisen vaikuttavuuden näkökulmat olivat sitä vastoin esillä useissakin väitöskirjatutkimuksissa. Eräässä muodossa tämä esiintyi siten, että tutkimukset kohdentuivat usein aineiston keruultaan omaa ammattikorkeakouluun (alue huomioiva näkökulma) tai omalle erityisalalle (työelämän ja elinkeinorakenteen huomioiva näkökulma). Alueellisen vaikuttavuuden näkökulma tuotiin esiin useissa eri muodoissa tutkimuksissa, sillä ammattikorkeakoulut palvelevat alueidensa kehitystä etenkin alueen elinkeinorakenteen ja työelämän välityksellä. Ainoastaan Auvisen (2004) tutkimuksessa aluekehittäminen oli nostettu tutkimuksen nimeen.

Aluepolitiikan läpäisemässä ammattikorkeakoulureformissa oppilaitokset organisoitiin uudelleen, samoin kuin myöhemmin esimerkiksi ammattikorkeakoulujen asema alueellisessa innovaatiojärjestelmissä on kehittynyt lähinnä alueellista lähtökohdista käsin hyvin erilaisiksi. Tutkimusaineistona toimineissa tutkimuksissa näkökulma alueelliseen vaikut-

tavuuteen oli pääosin ammattikorkeakoulureformissa tai joissain yksittäisissä ilmiöissä, jotka tulkittiin olevan siihen olennaisessa suhteessa. Nykyisessä yhteiskuntamuodossa eli tietoyhteiskunnassa korkea-asteen koulutuksen strategia ja organisointi Suomessa on erittäin tärkeä ja laajavaikutteinen alueellinen tekijä. Ammattikorkeakoulut ovat tärkeitä suomalaisen innovaatiojärjestelmäkokonaisuuden osia.

Pohdinta

Katsauksen perusteella väitöskirjatutkimus ei ole tieteellisesti ambitioituunutta siinä mielessä, että sen ensisijaisena lukijakuntana olisi tavoiteltu kansainvälistä alan tutkijakollegiota. Tutkimukset ovat sitä vastoin suuntautuneet yksinomaan kotimaiselle yleisölle. Useissa tapauksissa tutkimuksilla on sisällöllisesti hyvin tiivis suhde omaan ammattikorkeakoulun opettajan, tutkijan tai hallintovirkamiehen työympäristöön. Tällöin niihin liittyy usein myös ”oman” itsen, ammattikorkeakoulun, toimialan tai työskentelyyksikön konkreettisia soveltavan tutkimuksen tavoitteita – ammattikorkeakoulutyylisiin. Nämä seikat pienentävät yleisöä entisestään. Opinnäytemäisyys ja oma-kohtaisuus korostuvat kasvatustieteen, kuten esimerkiksi myös yhteiskuntatieteen, väitöskirjatutkimuksissa perinteisestikin, koska tutkija tekee tavallisesti työtään näillä tieteenaloilla melko itsenäisesti ja usein yksin.

Aineiston perusteella akateemisen kasvatustieteellisen väitöskirjatutkimuksen voidaan todeta olevan vinoutunutta tai korostunutta useallakin eri tavalla. Muutamaan lauseeseen puristettuna kuva ilmiöstä kärjistyy, mutta kokonaisuus voi jäädä mieleen paremmin. Ammattikor-

keakouluihin kohdentunutta kasvatustieteellistä akateemista väitöskirjatutkimusta Suomessa harrastavat ovat pääasiassa naisia, jotka olivat suuntautuneet tutkimaan kasvatusalan perinteisiä teemoja koulutusta ja oppimista sekä ajankohtaisteemanä ammattikorkeakoulureformia. Informantteina tutkijat suosivat oman koulutusalan ja ammattikorkeakoulunsa opiskelijoita ja tutkimusmenetelmänä kvalitatiivisesti toteutettua haastattelua. Väitöskirjatutkimuksen julkaiseminen tapahtuu myös perinteisesti, yksin, suomeksi ja yliopiston sarjassa.

Lähteet

- Airola, A. 2000. Towards internationalisation: English oral proficiency in BBA studies at North Carelian Polytechnic. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 55.
- Antikainen, P. 2002. Korkeakoulupoliittista vallankäyttöä oppimassa: tapausesimerkinä ammattikorkeakoulujen vakinaistamis- ja laajentumisprosessi vuosina 1995-2000. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tampereensis 897.
- Auvinen, P. 2004. Ammatillisen käytännön toistajasta monipuoliseksi aluekehittäjäksi? Ammattikorkeakoulu-uudistus ja opettajan työn muutos vuosina 1992-2010. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 100.
- Friman, M. 2004. Ammatillisen asiantuntijan etiikka ammattikorkeakoulutuksessa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 234.
- Havukainen, P. 2003. Terveysalan opiskelijoiden hoitotyön oppiminen esseevastausten perusteella arvioituna. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 186.
- Herranen, J. 2003. Ammattikorkeakoulu diskursiivisena tilana. Järjestystä, konflikteja ja kaosta. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 85.
- Honkonen, R. 1997. Best or second best

choice? Polytechnic education in the lives of engineering students. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 546.

<http://ktl.jyu.fi/ktl/cherif/>
(Luettu 20.7.2005).

https://tammi oulu.fi/pls/pedaforum/pedaforum.pf_idea (Luettu 20.7.2005).

<http://www.eair.nl/> (Luettu 20.7.2005).

<http://www.helsinki.fi/jari/ats/>
(Luettu 20.7.2005).

<http://www.kasvatus.net/index.html>
(Luettu 20.7.2005).

http://www.oecd.org/department/0,2688,en_2649_34525_1_1_1_1_1,00.html
(Luettu 20.7.2005).

<http://www.ottu.fi/> (Luettu 20.7.2005).

www.kever.hamk.fi (Luettu 20.7.2005).

Kaarevirta, P. 2004. Oppiminen työelämäprojekteissa. Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden kokemukset työelämäprojekteissa oppimisesta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö.

Kilpiläinen, S. 2003. Odotetaan käytäntöä ja saadaan teoriaa. Tutkimus Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun terveysalan opiskelijoiden käsityksistä ja kokemuksista opetuksista ja ohjauksesta vuosina 1995-1997 ja 2000-2001. Lapin yliopisto. Acta Universitatis Lapponiensis 59.

Koistinen, P. 2002. Kulttuurien yhteentörmäyksestä sopeutumiseen ja uudenlaiseen ymmärtämiseen: sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden kokemuksia harjoittelujaksolta virolaisissa hoitokodeissa. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 235.

Kolehmainen, S. 1997. Innovaatioiden diffuusio ammattikorkeakoulureformissa. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 543.

Kotila, H. 2000. Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kokemuksia opetus suunnitelmasta.

Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 214.

Kotila, H. (toim.) 2003. Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita.

Könnilä, P. 1999. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutus muuttuvassa ympäristössä. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 646.

Lambert, P. 1999. Rajaviiva katoaa. Innovatiivista oppimista ammatillisen opettajankoulutuksen, oppilaitosten ja työelämän organisaatioiden yhteistyönä. Helsingin ammattikorkeakoulu. Helsingin ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Tutkimukset 1.

Lerkkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavat ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeapintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14.

Luukkainen, O. 2004. Opettajuus – Ajassa elämistä vain suunnan näyttämistä? Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 986.

Mäkelä, V. 1997. Opettajien lisäkoulutuksen tuloksellisuus opettajien, esimiesten ja opiskelijoiden arvioimana. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 578.

Mäki, M. 2000. Laadun ilmapiiiretikijät ammattikorkeakoulussa. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 743.

Nikander, L. 2003. ”Hyvää mieltä ja yhteistyötä”. Johtajien ja esimiesten käsityksiä johtajuudesta ammattikorkeakoulussa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 3.

Oksanen, J. 1999. Poliisistako professio koulutusjärjestelmää muuttamalla?: poliisiammattikorkeakoulun tulo Suomeen osana päällystökoulutuksen uudistamista. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 671.

Ora-Hyytiäinen, E. 2004. Auttajasta reflektiiviseksi sairaanhoitajaksi. Ammattikorkeakoulupöskelijän kasvu ja kehittyminen ammattiin. Tam-

pereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 1032.

Penttinen, M. 2002. Needs for teaching and learning English in BBA studies as perceived by students, teachers and companies: North Carelian Polytechnic in an international perspective. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 75.

Raudaskoski, L. 2000. Ammattikorkeakoulujen toimintaperustaa etsimässä. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 166.

Rissanen, R. 2003. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. Fenomenografisia näkökulmia tradenomin opinnäytetyöhön. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 970.

Salminen, H. 2001. Suomalainen ammattikorkeakoulu-uudistus opetushallinnon prosessina. Koulutussuunnittelu valtion näkökulmasta. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto.

Sirkka, K. A. 2001. Sairaanhoidajasta sairaanhoidajaksi: korkea-asteen tutkintoon johtava monimuotokoulutus itseohjatun ammatillisen kasvun ja kehityksen välineenä Suomessa ja Unkarissa. Scripta lingua Fennica edita 172.

Tiilikkala, L. 2004. Mestarista tuutoriksi. Suomalaisen ammatillisen opettajuuden muutos ja jatkuvuus. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 236.

Toikka, M. 2002. Strategia-ajattelu ja strateginen johtaminen ammattikorkeakoulussa. Tapaus-tutkimus Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 873.

Uosukainen, L. 2002. Promotion of the good life: development of a curriculum for public health nurses. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 72.

Vesala, P. 2001. Oppivuus ammattikorkeakoulussa: liiketoimintasuunnitelmaopintojakson kehittäminen toimintatutkimuksena. Lapin yliopisto. Acta Universitatis Lapponiensis 40.

Vesterinen, M-L. 2002. Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 196.

Vesterinen, P. 2001. Projektio opiskelu- ja oppiminen ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 189.

Vuorimaa, V. 2003. Tiedon taidot verkko-opiskelu ympäristössä: tietotekniikan perusosaaminen ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 21.

